

unicef

per a cada infància

Iniciatives d'educació en drets

PUNT DE PARTIDA

Els materials educatius, recursos i activitats sobre drets d'infància, desenvolupament sostenible i ciutadania global formen part de la tasca en Educació en Drets de la Infància d'UNICEF Comitè Espanyol.

UNICEF promou en totes les seves activitats els drets i el benestar de la infància. Al costat dels nostres aliats, treballem en 190 països i territoris per transformar aquest compromís en accions pràctiques, centrant especialment els nostres esforços a arribar a la infància més vulnerable i exclosa per al benefici de tots els infants i adolescents a tot arreu.

Edició

Publicat per Fundació UNICEF – Comitè Espanyol
Educació en Drets d'Infància i Drets Digitals
Direcció d'Incidència, Programes i Aliances

Coordinació editorial: Amaya López de Turiso
Contribucions: Aridane Hernández, Oscar Belmonte,
Carlos Cuesta, Nacho Guadix
Traducció: Violeta Roca i Font

Correu electrònic: educacion@unicef.es
Lloc web: www.unicef.es/cat/educa

Desembre de 2024

Aquesta publicació s'ha creat sota una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional, tret d'aquells continguts en què es defineix expressament un altre tipus de llicència.

Les il·lustracions inclouen imatges originals de:

Portada: iStock.com/AaronAmat | Pàgina6: Freepik | Pàgina8: Freepik |
Pàgina10: Freepik | Pàgina12: iStock.com/liravega | Pàgina14: Adobe
Stock/VectorMine | Pàgina16: Adobe Stock/rudall30/TMvectorart |
Pàgina18: Adobe Stock/Mary Long | Pàgina20: Adobe Stock/Chitrapon |
Pàgina22: Adobe Stock/WAWAWA | Pàgina24: Adobe Stock/virinaflora |
Pàgina26: Adobe Stock/SERHII

Finançat per:

Aquesta publicació compta amb la col·laboració de la Cooperació Espanyola per mitjà de l'Agència Espanyola de Cooperació (AECID). El contingut de la publicació és responsabilitat exclusiva d'UNICEF Comitè Espanyol i no reflecteix, necessàriament, la postura de l'AECID.

ÍNDEX DE CONTINGUTS

Introducció.....	4
1. Integració dels drets de la infància i l'adolescència en el Projecte Educatiu de Centre (PEC)	6
2. Inclusió d'activitats de drets en la Programació General Anual (PGA)	8
3. Autoavaluació institucional i pla d'acció	10
4. Formació docent en drets de la infància i l'adolescència	12
5. Anàlisi de riscos	14
6. Elaboració de protocols d'acció davant la violència	16
7. Pla de prevenció de l'assetjament escolar	18
8. Promoció d'estructures de participació	20
9. Activitats relacionades amb el desenvolupament sostenible	22
10. Prevenció de manifestacions d'odi i discriminació	24
11. Educació sobre drets digitals	26

INTRODUCCIÓ

Si estàs llegint aquesta guia potser és perquè el teu centre educatiu té interès a formar part de la xarxa de centres que col·laboren amb UNICEF en la promoció d'un **enfocament educatiu basat en els drets de la infància i l'adolescència**. És probable que hagi sentit parlar dels reconeixements anuals a centres que participen en la iniciativa "Centres referents en drets de la infància" o que us interessi presentar-hi la vostra candidatura. També és possible que no sàpigues què és exactament l'educació en drets i hagi arribat aquí a través d'alguna cerca a internet sobre un tema relacionat.

Sigui com sigui, esperem que el que expliquem en aquest manual et pugui servir per entendre més bé el **context** de l'educació en drets d'infància, el **compromís** que comporta abordar-la i l'**impacte positiu** que té sobre els centres que la introdueixen en el seu projecte educatiu.

El manual se centra en les **iniciatives bàsiques** necessàries en les primeres etapes del camí d'una escola amb enfocament de drets d'infància i adolescència. No obstant això, pot ser útil també per a aquells centres educatius que, tot i fer un temps que desenvolupen el programa, troben alguna dificultat en els avenços. Un repàs de les activitats bàsiques pot ser d'ajuda per prendre impuls.

L'educació en drets com a marc

L'educació en drets de la infància i l'adolescència és un enfocament educatiu inspirat per la Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDI). La CDI és el tractat internacional amb major suport de la història i que forma part de la legislació espanyola des de l'any 1989, i és de compliment obligatori desenvolupar lleis, polítiques i procediments que compleixin i desenvolupin els seus preceptes. Això afecta de manera especial els centres educatius, ja que directament la llei els converteix en un dels **garants** del dret a l'educació d'infants i adolescents i, indirectament, en **responsables** del compliment de la resta dels drets de la infància en els espais i durant els temps escolars.

Alguns beneficis d'aquest enfocament:

- Fer explícit l'enfocament de drets permet a tota la comunitat educativa (inclosos els infants mateixos) **participar-hi**, la qual cosa facilita el compromís en diferents àmbits i contribueix al clima escolar escolar.
- El marc de drets de la infància aporta un fil conductor a diferents activitats del projecte educatiu, i les agrupa de manera que **l'interès superior** de l'infant queda al centre.
- El fet d'incorporar els drets de la infància en el dia a dia escolar, de manera vivencial, fomenta el desenvolupament de les capacitats de cada estudiant, cosa que els permet **assolir el seu màxim potencial**.
- L'enfocament de drets és incompatible amb la discriminació, de manera que la comunitat educativa avança per trobar **formes de convivència i entesa** que no deixin ningú enrere.

Un enfocament de drets no és una vareta màgica que canvia un centre educatiu de manera ràpida i fàcil. És un **procés**, molt motivador i interessant, que requereix temps, compromís, preparació i planificació. El resultat, malgrat tot, **compensa amb escriure l'esforç**.

Iniciar un procés de transformació del centre educatiu per mitjà dels drets de la infància és un camí que pot ser llarg i no lineal, requerir temps i recursos i que de vegades demana una atenció profunda en alguns aspectes. Conèixer bé per què ens embarquem en aquest projecte i per què el fem ens ajudarà a no perdre el rumb ni la motivació al llarg del temps. Esperem que aquesta guia us ajudi a aconseguir-ho.

Com fer servir aquesta guia

Aquesta guia inclou 11 passos per poder avançar en un enfocament d'educació en drets de la infància i l'adolescència. No és un camí necessàriament lineal i l'ordre en què s'abordan no té per què ser el de la guia.

L'única excepció potser són les dues primeres accions: **la integració dels drets de la infància en el Projecte Educatiu de Centre (PEC)** i **la inclusió de les activitats en la Programació General Anual (PGA)**. Aquestes dues accions ajuden la comunitat escolar a marcar l'inici del camí i a estructurar i donar cabuda en el calendari a la resta d'activitats, per la qual cosa pot ser útil començar amb aquestes.

Cada acció està descrita en una fitxa independent que en resumeix els principals aspectes. Aquestes fitxes no són exhaustives i es pot trobar més informació en els recursos addicionals que s'esmenten en cadascuna d'elles.

Finalment, aquest és un document viu; si tens qualsevol aportació, dubte o suggeriment, ens els pots fer arribar a educacion@unicef.es

INTEGRACIÓ DELS DRETS DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA EN EL **PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE (PEC)**

“No hi ha vent favorable per a qui no sap on va.”
— Sèneca

DESCRIPCIÓ GENERAL

Fer visibles els drets de la infància i l'adolescència dins del Projecte Educatiu de Centre.

OBJECTIUS

- Informar i fer participi la comunitat educativa del compromís del centre amb l'educació en drets de la infància.
- Establir les bases per al desenvolupament de programacions anuals que incloguin activitats d'educació en drets de la infància.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ● ○ ○ ○ ○

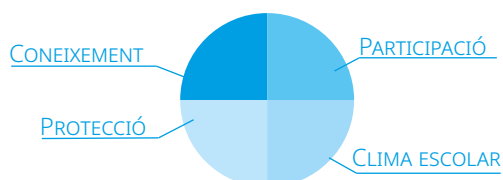
Temps emprat: ● ○ ○ ○ ○

Necessitat de seguiment: ○ ○ ○ ○ ○

Avaluació: ● ○ ○ ○ ○

Calendari: Inici del curs escolar

ÀMBITS

La inclusió dels drets de la infància en el Projecte Educatiu de Centre (PEC) implica necessàriament un compromís per equilibrar els 4 àmbits al llarg del procés.

Etapes clau

- Assolir un **consens** entre les parts responsables d'elaborar el PEC sobre la inclusió dels drets i la manera com s'inclouen.
- Identificar els **apartats del PEC** on considerem adequat esmentar els drets de la infància i l'adolescència (pot ser en la presentació o ampliar-se a altres epígrafs com el context, la història, les senyes d'identitat, la metodologia, el pla de convivència...).
- Incloure un esment de la Convenció sobre els Drets de l'Infant o un altre tipus de **referència expressa** als drets de la infància i l'adolescència, els seus principis rectors o aspectes concrets de la seva aplicació en l'entorn escolar.
- **Donar publicitat** al nou PEC entre la comunitat educativa, pels mitjans habituals de comunicació del centre amb la comunitat (tauler d'anuncis, web, xarxes socials...).

Per què integrar els drets en el PEC és prioritari en un projecte d'educació en drets?

Integrar els drets de la infància i l'adolescència en el projecte educatiu de centre (PEC) és un **primer pas necessari** per fer explícit el **compromís del centre** amb els drets i per **alinejar la comunitat educativa** entorn dels objectius que puguem anar establint al llarg del procés.

La tasca de reenfocar el PEC des d'un enfocament de drets ens ajuda a **identificar més bé les motivacions** (els perquè) que ens porten a embarcar-nos en un procés d'educació en drets de la infància i l'adolescència.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

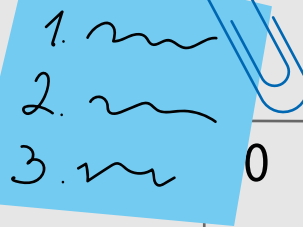
En fer aquesta integració en el PEC **estem orientant oficialment el nostre treball cap a un enfocament de drets**, de manera que la comunitat educativa pot trobar una referència formal a aquest enfocament en un dels documents estratègics del centre. De la mateixa manera, s'ajuda els nous integrants de la comunitat (famílies d'alumnat nou, docents d'incorporació recent, personal contractat recentment...) a conèixer l'orientació en drets del centre educatiu des de l'inici de la seva relació amb aquest.

Incloure els drets de la infància i l'adolescència en el PEC ajuda també a **facilitar la participació** en les noves activitats i enfocaments que es puguin incloure en la programació escolar i ajuda a donar un **suport formal** als canvis que es puguin fer.

Recursos addicionals

Text complet de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

<https://www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/convencio-drets-infant>

INCLUSIÓ D'ACTIVITATS DE DRETS EN LA PROGRAMACIÓ GENERAL ANUAL (PGA)

“L'ètica, l'equitat i els principis de la justícia no canvien amb el calendari.”

– D. H. Lawrence

DESCRIPCIÓ GENERAL

Planificar el desenvolupament de l'enfocament de drets d'infància i adolescència del centre educatiu al llarg de cada curs.

OBJECTIUS

- Determinar quines activitats relacionades amb la defensa i promoció dels drets de la infància són prioritàries per al centre educatiu cada curs.
- Establir les pautes, recursos, temps i espais per al desenvolupament de les activitats proposades cada curs.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●○○○

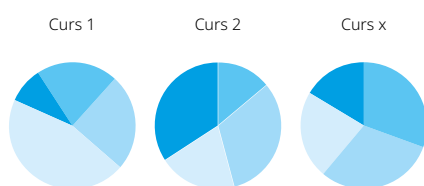
Temps emprat: ●●○○○

Necessitat de seguiment: ●●●○○

Avaluació: ●●●○○

Calendari: Inici del curs escolar

ÀMBITS

Cada nova PGA pot tenir un pes diferent en cadascun dels àmbits, en funció de les necessitats detectades (vegeu iniciativa 3: Autoavaluació i Pla d'Acció), de les activitats dutes a terme en cursos anteriors o de la idoneïtat d'abordar unes qüestions determinades en un moment donat.

Etapes clau

- **Identificar les iniciatives i activitats** que considerem prioritàries per al nostre centre educatiu en el seu desenvolupament d'un enfocament de drets de la infància i l'adolescència, incloses les presentades al llarg d'aquest manual.
- Pautar aquestes iniciatives i activitats al llarg del **calendari** de manera que es puguin succeir en un ordre lògic i integrades amb la resta de la programació escolar.
- Planificar **l'ús de recursos, espais i temps**, així com determinar **quin nivell de participació** tindrà cada grup de la comunitat escolar en cada activitat.
- Establir les **vies de comunicació** amb els qui participin en l'activitat, perquè estiguin degudament informats de les seves responsabilitats dins del termini i de la manera escaient.
- Programar **l'avaluació de cada activitat** i la informació als participants sobre els seus **resultats**.

Per què és necessari incloure activitats sobre drets de la infància en la programació general?

La planificació del treball que s'ha de fer en matèria de drets durant el curs és necessària per:

- **Anticipar** les activitats d'educació en drets que es faran.
- Dotar-les dels **recursos, temps, espais i participants** requerits per posar-les en marxa.
- Afavorir-ne la **coordinació, comunicació i avaluació**.

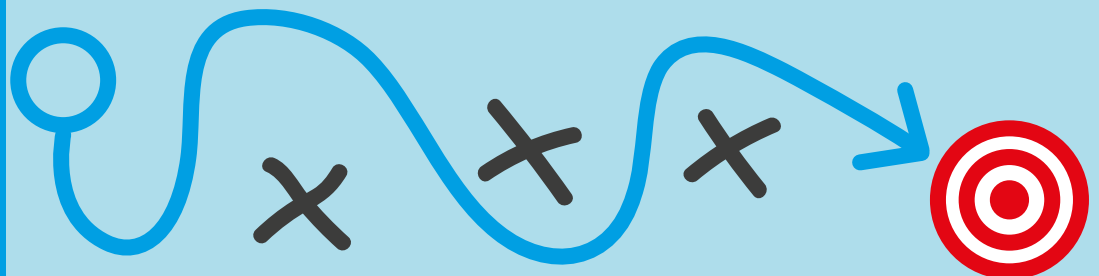
Elaborar la PGA des d'un enfocament de drets ens permet, a més, identificar aquells elements de la programació general en els quals aquest enfocament es pot fer transversal, per afavorir la integració curricular, l'impuls de metodologies orientades a maximitzar el desenvolupament de cada estudiant, les reunions necessàries per al seguiment, l'existència d'un fil conductor entre diferents iniciatives, etc.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

- Identificar les activitats de cada curs facilita que puguem anar avançant al llarg dels anys en un **procés planificat i adaptat a les nostres necessitats concretes**.
- Establir un calendari afavoreix **l'harmonia amb la resta de la programació** de les activitats d'educació en drets, cosa que evita la improvisació i la falta de temps i recursos.
- Planificar per endavant cada activitat ens permet **dimensionar-les i ser realistes respecte a l'impacte** que tindran.
- Comunicar les activitats permet a la comunitat educativa entendre-les i integrar-les en el dia a dia del centre, i **motiva a participar-hi**.
- Avaluar l'activitat i informar sobre el desenvolupament i els resultats ens permet valorar els avenços, detectar les fallades, actuar amb transparència i **progressar**.

Recursos addicionals

Pots trobar inspiració en exemples de bones pràctiques desenvolupades en altres centres educatius a: <https://www.unicef.es/cat/educa/bones-practiques>

AUTOAVALUACIÓ INSTITUCIONAL I PLA D'ACCIÓ

“Els plans són inútils, però la planificació ho és tot.”

– D. Eisenhower

DESCRIPCIÓ GENERAL

Generar un document d'autoavaluació que informi sobre el punt des del qual parteix la comunitat escolar per iniciar un enfocament d'educació en drets de la infància i elaborar un pla d'acció congruent amb la situació de partida.

OBJECTIUS

- Involucrar els diferents grups de la comunitat educativa en una reflexió
- sobre la integració dels drets en la rutina escolar.
- Establir un pla d'acció que permeti avançar des de la situació actual cap a les metes consensuades pels participants durant l'autoavaluació.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●●○○

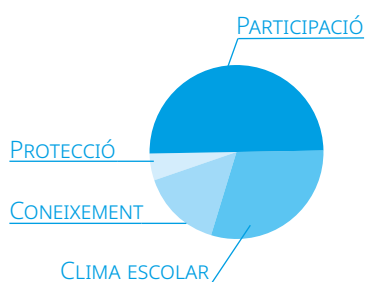
Temps emprat: ●●●○○

Necessitat de seguiment: ●●●○○

Avaluació: ●●●●○

Calendari: Inici del curs escolar

ÀMBITS

L'autoavaluació és una activitat predominantment participativa i té un impacte positiu potencial sobre el clima escolar. A més, la reflexió necessària durant les sessions d'autoavaluació permet un coneixement i un interès més grans pels drets de la infància. Pot caldre abordar algunes qüestions de seguretat, privacitat i salvaguarda en el disseny de les sessions.

Etapas clau

- **Consultar la informació** disponible en línia sobre l'autoavaluació i el pla d'acció.
- **Decidir quins grups de la comunitat escolar** participen en l'autoavaluació. La primera vegada que es fa pot ser pràctic limitar les sessions a l'equip directiu i docent, però a mesura que s'avança en el desenvolupament d'un enfocament de drets cal comptar amb la visió d'altres grups.
- Triar un o dos responsables del procés i organitzar els aspectes pràctics de cada sessió: data, nombre de participants, material disponible, convocatòria, informació prèvia als grups...
- Recopilar en cada grup les mesures de millora consensuades pels participants, que han de formar part del document final de millores.
- **Elaborar el pla d'acció** i comunicar als qui hi han participat el tancament del procés.
- Comunicar a la comunitat educativa els resultats.

Per què són necessaris l'autoavaluació i el pla d'acció?

És important fer aquest procés periòdicament per:

- **Conèixer en quin punt ens trobem** respecte a l'educació en drets.
- Reconèixer els **diferents punts de vista** de diferents grups de la comunitat educativa i detectar si són convergents o si hi ha discrepàncies que pugui ser necessari abordar.
- **Acordar entre els diferents grups** quines són les mesures de millora que es consideren prioritàries després de cada autoavaluació.
- Elaborar un **pla d'acció que guï les iniciatives** d'educació en drets que es puguin programar al llarg de l'any en la PGA.
- **Actualitzar aquest coneixement amb cada autoavaluació**, a mesura que es van implementant mesures i s'avança en l'enfocament de drets de la infància i l'adolescència.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

- Involucrar diferents grups de la comunitat educativa en un procés de reflexió i millora els anima a **participar a llarg termini** en altres iniciatives relacionades i contribueix a un **clima escolar** positiu.
- Conèixer les diferents perspectives i punts de vista facilita una **millor anàlisi de la situació de partida** i un establiment d'objectius més d'acord amb la realitat.
- Establir **mesures de millora consensuades** pels diferents grups afavoreix el seu compromís per complir-les.
- Elaborar un pla d'acció serveix de **guia per al desenvolupament d'activitats** i permet informar la comunitat educativa dels objectius esperats.
- Repetir el procés **després del període d'implementació de les millores** permet avaluar-ne els resultats i actualitzar el pla d'acció d'acord amb les noves necessitats.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació pràctica sobre l'autoavaluació i el pla d'acció a:

<https://www.unicef.es/cat/educa/ideas/autoavaluacio-drets>

FORMACIÓ DOCENT EN DRETS DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

“L'educació és l'art de fer visibles les coses invisibles.”
– Jean-François Lyotard

DESCRIPCIÓ GENERAL

Promoure la formació de l'equip docent del centre educatiu en qüestions relacionades amb els drets de la infància i l'adolescència, els drets humans i el desenvolupament sostenible.

OBJECTIUS

- Adquirir la metodologia d'ensenyament-aprenentatge pròpia de l'educació en drets i aplicar-la en el disseny d'activitats d'aula.
- Aplicar les possibilitats de transversalització i d'integració curricular de l'educació en drets.
- Entendre l'educació en drets com un enfocament educatiu que afecta totes les dinàmiques del centre.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ● ○ ○ ○ ○

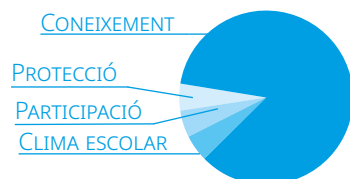
Temps emprat: ● ● ○ ○ ○

Necessitat de seguiment: ● ● ○ ○ ○

Avaluació: ● ● ○ ○ ○

Calendari: Al llarg del curs escolar, en funció de les formacions disponibles.

ÀMBITS

La formació docent és una iniciativa de coneixement dels drets, no només en els seus aspectes teòrics i de contingut, sinó quant a la seva aplicació pràctica i la seva integració en la vida escolar. En la mesura en què la formació aconsegueixi els seus objectius, tindrà un impacte indirecte en els altres tres àmbits de l'educació en drets.

Etapas clau

- **Revisar quines opcions de formació en drets hi ha disponibles** al llarg del curs.
- Valorar, dins del claustre, quines persones poden estar **interessades** a fer les formacions cada curs escolar, en funció de la planificació d'activitats.
- Inscripció i documentació.
- Seguiment, avaluació i posada en comú amb el claustre.

Què fa tan valuosa la formació docent dins del projecte?

- **L'enfocament educatiu en drets té algunes particularitats** metodològiques, d'implementació, d'adaptació i integració dels continguts que fan molt recomanable que una bona part del claustre el conegui i vagi, amb el temps, adquirint-hi competències relacionades.
- És important fer aquest procés periòdicament per poder actualitzar els coneixements del cos docent en les matèries relacionades amb l'educació en drets.
- La formació general és necessària per poder establir una base sobre la qual implicar el professorat en el disseny, la planificació i l'evolució de les diferents iniciatives relacionades amb els drets de la infància i l'adolescència.
- A mesura que el centre educatiu avança en el seu projecte d'educació en drets, pot caldre que alguns docents participin en **formacions més específiques**.
- Pot ser interessant **compartir alguns aspectes d'aquestes formacions** amb la resta del cos docent del centre o amb el personal d'administració i serveis, de manera que hi hagi un benefici en cascada.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

- La formació del cos docent en educació en drets **facilita el desplegament d'activitats** i fa més senzilla posar en marxa altres iniciatives.
- Alguns aspectes de l'enfocament de drets, encara que semblen senzills, no són evidents en tota la seva complexitat; la formació contribueix a fomentar una **mirada més profunda i analítica** d'aquestes qüestions, cosa que afavoreix una implementació més bona de les iniciatives i activitats.
- La formació, a més, ajuda a **generar consens** respecte a criteris objectius relacionats amb l'educació en drets i a superar la subjectivitat que pot envoltar alguns temes.
- Finalment, la formació contribueix a enfortir l'autoritat i influència del cos docent en matèria de drets, fomentant la seva capacitat de **participació**.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació pràctica sobre les activitats de formació que es proposen periòdicament en: <https://www.unicef.es/educa/formacion/cursos>

ANÀLISI DE RISCOS

“Quan el perill sembla lleu, deixa de ser lleu.”
— Sir Francis Bacon

DESCRIPCIÓ GENERAL

Fer un estudi dels riscos potencials que poden afectar l'alumnat del centre educatiu, tant en relació amb la salut física com psicosocial, amb vista a elaborar mesures i protocols de prevenció.

OBJECTIUS

- Poder establir una tipologia de riscos, en funció de la seva gravetat i de la probabilitat que tinguin lloc.
- Detectar quins grups i persones poden ser especialment vulnerables a uns riscos determinats.
- Involucrar tota la comunitat educativa en una cultura de la cura i la protecció que permeti prevenir els riscos i reduir-ne l'impacte, en el cas que es materialitzin.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●●○○

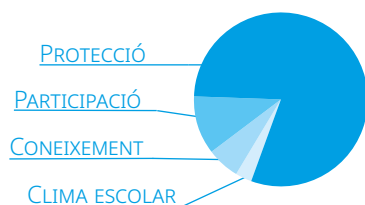
Temps emprat: ●●●○○

Necessitat de seguiment: ●●●●●

Avaluació: ●●●○○

Calendari: En el moment en què s'adapti més bé a l'agenda del centre, programant revisions periòdiques del document cada un cert temps (per exemple, cada any).

ÀMBITS

El component principal d'aquesta iniciativa és la protecció, però també requereix un alt nivell de participació, si es vol fer una anàlisi completa que integri la percepció del risc de diferents grups de la comunitat educativa. El treball de prevenció que segueix a una anàlisi de riscos pot ser molt beneficiós per al clima escolar.

Etales clau

- Avaluació dels **riscos físics i estructurals** del centre escolar, per als diferents grups d'edat i atesa la diversitat funcional de l'alumnat i de les persones que treballen al centre. Aquesta avaluació es pot fer amb l'assistència d'especialistes en prevenció i riscos.
- Avaluació de possibles **riscos per a la salut**, siguin toxicològics, biològics o climàtics, considerant concretament tant les persones especialment vulnerables, per exemple, alumnat amb malalties cròniques, intoleràncies o al·lèrgies, com les situacions extremes, siguin les epidèmies, els esdeveniments climàtics inusuals o els pics de contaminació ambiental.
- Avaluació de **riscos psicosocials**, o bé derivats del context socioeconòmic del centre o bé de les situacions particulars, inclosa la possibilitat d'ocurrència de situacions de bullying, d'assetjament entre iguals o d'abús o maltractament per part d'adults.
- **Elaboració d'informes** de descriguin els diferents riscos possibles, classificant-los en funció de la probabilitat d'ocurrència i la seva potencial gravetat.
- **Elaboració de plans de prevenció i plans d'actuació i emergència** d'acord amb les necessitats detectades en els informes d'avaluació de riscos.
- **Revisió periòdica** de les avaluacions, dels informes i dels plans de prevenció i d'actuació.

Realment és necessari l'anàlisi de riscos?

Sí, sens dubte. Encara que tots desitgem que mai passin coses que posin en perill la seguretat, la salut i el benestar de l'alumnat, la millor manera d'evitar-ho és prevenir-ho i el primer pas per fer una **prevenció eficaç** és poder posar en comú tots els aspectes que poden comportar un **risc potencial**.

La **comunitat educativa** pot ser una ajuda valuosa per **identificar riscos i buscar solucions**. La participació de diferents grups de la comunitat escolar al llarg del procés pot **facilitar-ho i fer més eficaç** la implantació de mesures de prevenció i actuació.

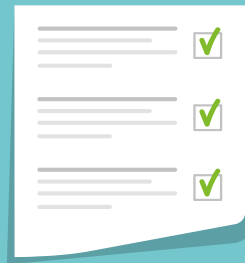
Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

- La prevenció de riscos és una cosa que **roman invisible fins que falla**. Quan funciona, està garantint no només la protecció de l'alumnat, sinó que també impulsa el bon clima escolar i dona suport a la participació i al reconeixement dels drets.
- Quan la prevenció i l'abordatge adequat de riscos no funciona bé, posa en perill molts dels **assoliments aconseguits**, i això impacta negativament en el **clima escolar i en la confiança de la comunitat educativa**.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació sobre l'anàlisi de riscos i altres eines de protecció a:

<https://www.unicef.es/cat/educa/proteccio>

ELABORACIÓ DE **PROTOCOLS D'ACTUACIÓ** **DAVANT DE LA VIOLÈNCIA**

*“Ens acostumem a la violència i això no és bo per a la nostra societat.
Una població insensible és una població perillosa.”*

— Isaac Asimov

DESCRIPCIÓ GENERAL

Dels protocols d'actuació que poden derivar-se d'una anàlisi de riscos, els relatius a la violència són els més sensibles i, encara que la llei els considera obligatoris, pot ser complicat abordar-los, per diferents motius.

OBJECTIUS

- Disposar d'uns protocols contra la violència al centre educatiu que es puguin activar eficaçment quan sigui necessari.
- Fer participar la comunitat educativa en diferents etapes del disseny i la comunicació dels protocols.
- Formar els grups interessats en la implementació de cada protocol.
- Fer un seguiment i avaluació de l'èxit o dels problemes que hagin pogut sorgir en l'activació de protocols, per impulsar-ne la millora.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●●●○

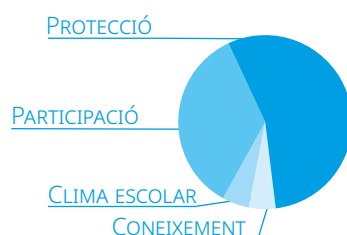
Temps emprat: ●●●○○

Necessitat de seguiment: ●●●○○

Avaluació: ●●○○○ (només en cas que s'activi el protocol)

Calendari: En funció de la planificació anual, donant prioritat als protocols obligatoris en cada comunitat autònoma.

ÀMBITS

Malgrat ser una activitat la finalitat de la qual és la protecció, a l'hora de posar-la en marxa, la llei dona molta importància a la participació de la comunitat escolar (explícitament, l'alumnat) en els protocols. En la planificació i disseny de l'activitat és important tenir en compte la participació dels diferents grups de la comunitat educativa.

Etapes clau

- Conèixer quins són els **diferents protocols d'actuació** contra la violència el desenvolupament dels quals als centres educatius estableix la llei: l'abús i el maltractament, l'assetjament escolar, el ciberassetjament, l'assetjament sexual, la violència de gènere, la violència domèstica, el suïcidi i l'autolesió, així com altres manifestacions de violència (art. 34.1 de la Llei orgànica 8/2021, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència).
- Identificar i donar prioritat als **protocols ja regulats per la nostra comunitat autònoma** en el moment actual i verificar el marc de responsabilitats que determina per al centre educatiu respecte a la manera d'aplicar el protocol a cada context.
- Treballar, amb la **participació de la comunitat escolar** (inclòs l'alumnat), en l'adaptació, implantació i comunicació dels protocols al nostre centre educatiu.
- **Formar** els diferents grups de la comunitat educativa en els procediments que els afectin en cas que pateixin o coneguin una situació que motivi l'activació d'un protocol contra la violència.
- **En cas que s'activi un protocol**, cal fer seguiment dels procediments que siguin necessaris per resoldre'l.
- **Avaluar el funcionament** del protocol activat i fer-ne els ajustos necessaris per millorar-lo, siguin de redacció, de comunicació, de formació...

La importància dels protocols contra la violència

Més enllà que siguin un requisit legal, la implementació dels protocols relacionats amb la violència és una **mostra del compromís del centre** amb els drets de la infància i l'adolescència.

L'activació adequada dels protocols és una aposta per la protecció de l'alumnat fins i tot en les situacions més desfavorables i, juntament amb altres mesures de prevenció i protecció, **contribueix a garantir el dret de l'alumnat del centre a viure lliure de violència**.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

A més de l'impacte que l'existència i el compliment d'aquests protocols té sobre la protecció de l'alumnat, també hi ha un benefici sobre el **clima escolar** per la manera com **facilita la convivència i els rols** dels diferents grups de la comunitat escolar:

- Per a l'alumnat, la **participació** en la posada en marxa dels protocols facilita que entenguin més bé els seus propis drets i les obligacions de protecció de les persones adultes encarregades de la seva educació i cura.
- Per a les famílies comporta un **reforç de la seva confiança** en el centre i la tranquil·litat de conèixer que existeixen uns procediments normalitzats per abordar qüestions relacionades amb la violència.
- Per a l'equip docent, directiu i PAS comporta aclarir l'actuació que s'espera d'ells en situacions de risc, la qual cosa millora el seu **benestar laboral** i la seva **capacitat d'actuació** en situacions complicades.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació sobre eines de protecció de la infància per a centres educatius a: <https://www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/manual-eines-proteccio-centres-educatius>

PLA DE PREVENCIÓ DE L'ASSETJAMENT ESCOLAR

“La felicitat per a mi consisteix a gaudir de bona salut, dormir sense por i despertar-me sense angoixa.”
— Françoise Sagan

DESCRIPCIÓ GENERAL

Planificar les intervencions que, en funció del context del centre educatiu i de les necessitats concretes de cada situació, permetin generar un clima escolar de prevenció de la violència i l'assetjament escolar.

OBJECTIUS

- Elaborar un pla que concreti accions orientades als diferents grups de la comunitat educativa per a la prevenció de l'assetjament escolar.
- Involucrar la comunitat educativa en una cultura de la prevenció de la violència.
- Enfortir en l'alumnat el coneixement sobre el seu dret a viure lliures de violència, i les responsabilitats que comporta en les seves relacions entre iguals.
- Promoure en l'alumnat actituds de no-violència, pau i bon tracte.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●○○○

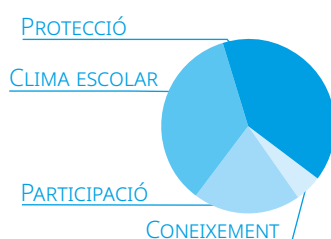
Temps emprat: ●●●●○

Necessitat de seguiment: ●●●○○

Avaluació: ●●○○○

Calendari: Després de l'anàlisi de riscos i en funció de la planificació anual, encara que dates com el Dia de la Pau poden servir com a suport per a accions de mobilització i difusió.

ÀMBITS

Aquesta activitat uneix gairebé a parts iguals protecció i clima escolar, perquè les activitats de prevenció tenen un impacte important sobre el clima. La participació de diferents grups de la comunitat educativa és necessària per a l'èxit del pla i es pot modular en funció de l'estructura de participació del centre (vegeu iniciativa 8).

Etapes clau

- Sobre la base de l'anàlisi de riscos (iniciativa 5), **establir les prioritats de prevenció**, siguin de coneixement sobre el dret a la no-violència, d'identificació de les conductes d'assetjament, de comunicació interpersonal, o d'habilitats de resolució de conflictes.
- **Dissenyar activitats** orientades a treballar sobre els punts detectats com a prioritaris, amb la participació de diferents grups de la comunitat escolar en el disseny, promoció i posada en marxa.
- Organitzar aquestes activitats dins del **calendari escolar**.
- Dur a terme les **activitats de prevenció programades** per a cada curs, així com el seguiment i avaluació del seu desenvolupament.
- **Redissenyar i actualitzar** el pla en funció de les millores aconseguides o de les noves necessitats detectades.
- Amb el pas del temps, pot ser interessant donar cada vegada més **autonomia a l'alumnat** en la revisió, posada en marxa, seguiment i avaluació del pla, en funció del seu nivell de comprensió i grau de maduresa (amb l'alumnat de menys edat, hi ha la possibilitat de comptar amb les famílies en aquest aspecte).

Quines són les claus d'un pla de prevenció de l'assetjament?

L'oportunitat: quan parlem de prevenció ens estem centrant en un moment i un context escolar en el qual no s'ha detectat assetjament i en el qual prevenir-lo pot fins i tot no semblar necessari o prioritari. **Aquest és precisament el millor moment** per iniciar-ne una prevenció eficaç.

La responsabilitat compartida: l'assetjament no és un assumpte entre persones individuals, sinó que necessita que hi hagi un entorn que l'afavoreixi, el toleri o l'ignori. Prevenir l'assetjament passa per prevenir-ne la normalització, i això és responsabilitat de tota la comunitat escolar.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

Els plans de prevenció de l'assetjament i les activitats que inclouen ajuden a reforçar el coneixement i la consciència de l'alumnat sobre el seu dret de viure lliures de violència des de tres perspectives complementàries:

- Entendre que la pau, la no-violència i el bon tracte són **drets que poden reclamar i defensar** quan els necessitin i que no hi ha justificació per a la violència.
- Fomentar les actituds de respecte, empatia i dignitat necessàries per exercir la responsabilitat de protegir el dret a la pau d'altres alumnes quan es vegi compromès.
- La prevenció de l'assetjament té un efecte protector sobre tot l'alumnat, més enllà de les possibles víctimes. **Evitar les actituds violentes en l'alumnat** és també una de les seves finalitats, i és clau dins de l'educació en drets, ja que exercir la violència és incompatible amb el dret de viure en pau.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació sobre eines de protecció de la infància per a centres educatius a:

<https://www.unicef.es/cat/educa/proteccio>

PROMOCIÓ D'ESTRUCTURES DE PARTICIPACIÓ

“Fins i tot el més petit pot canviar el curs del futur.”

– Galadriel (a El senyor dels anells, de J. R. R. Tolkien)

DESCRIPCIÓ GENERAL

Disseny i posada en marxa d'estructures i activitats que permetin a l'alumnat participar en les decisions que els afecten en concordança amb les seves necessitats, capacitats i interessos.

OBJECTIUS

- Fomentar la participació infantil i adolescent en la presa de decisions del centre educatiu.
- Identificar els espais i moments més aptes per a la introducció de processos de participació infantil i adolescent.
- Dissenyar activitats, grups i plans que permetin canalitzar la participació de l'alumnat.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●●●○

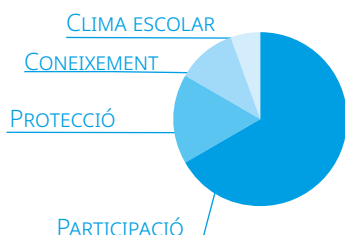
Temps emprat: ●●●●○

Necessitat de seguiment: ●●●○

Avaluació: ●●○○○

Calendari: En qualsevol moment del calendari escolar.

ÀMBITS

Aquesta activitat està clarament enfocada a promoure la participació. Tot i així, cal abordar la salvaguarda i la protecció de l'alumnat en els processos participatius, per la qual cosa aquesta part és també important. El coneixement dels drets és necessari perquè la participació sigui autèntica i no es quedi en una acció simbòlica. El clima escolar es pot veure beneficiat per la participació, però la participació en si mateixa és un dret i no s'ha de fer servir només com a element de millora del clima.

Etapes clau

- **Conèixer** la participació infantil i adolescent i les seves possibilitats dins dels centres educatius.
- Identificar el **nivell actual de participació** de l'alumnat al centre educatiu. Quines estructures s'utilitzen, com funcionen i qui hi té accés.
- Determinar si hi ha **possibilitat d'una participació més gran** de l'alumnat i sota quines condicions es podria promoure.
- Promoure en l'alumnat el **coneixement sobre el dret a la participació**: en què consisteix, per què és important, quines responsabilitats comporta...
- Buscar **espais i moments** per a la participació de l'alumnat en les activitats, projectes i procediments que ja estan en marxa.
- Identificar, en les **noves activitats, projectes o procediments**, com hi podem encabir la participació de l'alumnat, tant en les fases de **disseny i planificació**, com en **l'execució** i en el **seguiment i avaluació**.

Per què és necessària la participació de l'alumnat?

Promoure la participació infantil i adolescent és necessari perquè el centre educatiu és el lloc on primer podran posar en pràctica les seves **competències ciutadanes**. El dret a la participació, que inclou els drets de llibertat d'expressió, d'informació i d'associació, s'ha de **poder exercitar** abans d'arribar al seu desenvolupament ple en l'edat adulta.

Les competències de participació inclouen **coneixements, habilitats i actituds complexes** que no es desenvolupen espontàniament en complir 18 anys sinó que **s'han d'adquirir gradualment** al llarg de la infància i l'adolescència. El coneixement dels nostres drets i les responsabilitats vinculades a aquests, les habilitats comunicatives o de negociació i les actituds d'empatia, diàleg i respecte es poden enfortir mitjançant la participació escolar.

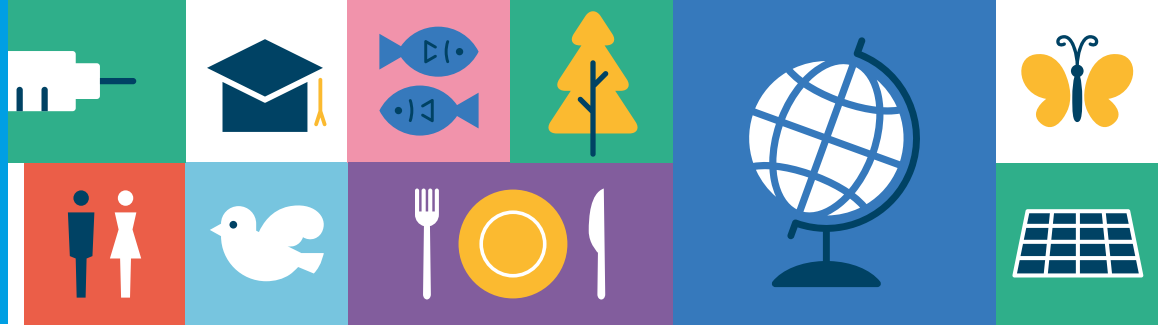
Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

La participació de l'alumnat no sempre és senzilla d'integrar, de vegades per qüestions pràctiques, però la majoria de les vegades per la resistència que pot generar dins d'una part de la comunitat educativa. No obstant això, és una gran facilitadora de les activitats d'educació en drets:

- La participació permet **posar en pràctica els drets** i entendre'n més bé la dimensió quotidiana, traient-los del núvol teòric on de vegades, sense voler, els col·loquem en tractar-los només com un contingut didàctic.
- La participació **exercita la responsabilitat** i fa l'alumnat corresponsable de les decisions i accions en les quals participa. Això té un gran potencial per a la millora del clima escolar.
- La participació també facilita les accions de protecció en dotar l'alumnat d'estructures, espais i eines de comunicació segura.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació sobre la promoció d'estructures, espais i activitats de participació de l'alumnat a: <https://www.unicef.es/cat/educa/participacio>

ACTIVITATS RELACIONADES AMB EL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

“El que li fem al món, ens ho fem a nosaltres mateixos.”
– Mahatma Gandhi

DESCRIPCIÓ GENERAL

Desenvolupament d'activitats al llarg del curs que permetin enfortir els coneixements, actituds i competències de l'alumnat relacionades amb la sostenibilitat.

OBJECTIUS

- Dissenyar activitats que permetin a l'alumnat entendre els reptes de sostenibilitat als quals s'enfronta el món.
- Fomentar actituds i conductes compatibles amb l'avanç cap a un món més sostenible, just i pacífic.
- Enfortir les competències necessàries per fer front als desafiaments mediambientals, socials, econòmics i tecnològics que es presenten al nostre alumnat.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●○○○

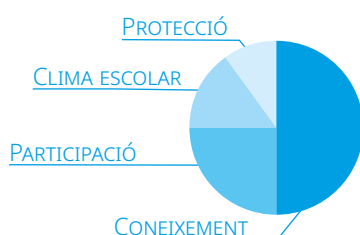
Temps emprat: ●●○○○

Necessitat de seguiment: ●●○○○

Avaluació: ●●○○○

Calendari: En qualsevol moment del calendari escolar. Els dies mundials relacionats es poden fer servir com a moments clau.

ÀMBITS

Les activitats relacionades amb el desenvolupament sostenible tenen un component molt alt de coneixement dels drets i de participació. Indirectament afavoreixen un clima escolar més bo i, en la mesura en la qual ajuden a entendre alguns riscos derivats dels problemes de sostenibilitat, contribueixen a la protecció.

Etapas clau

- **Determinar** els temes de desenvolupament sostenible que ens interessa abordar per etapa i curs, en funció de la integració curricular, els interessos de l'alumnat i el seu grau de maduresa.
- Valorar si pot ser més interessant un **abordatge teòric** de les qüestions, activitats i projectes **d'orientació pràctica** o propostes de **mobilització i acció i servei**.
- Definir quines **eines i enfocaments** de l'educació per al desenvolupament (ED) ens poden ajudar a un més bon plantejament de les propostes.
- Identificar **materials i recursos** didàctics que es puguin adaptar a l'enfocament que perseguim per a cada grup.
- Establir vies de **participació** infantil i adolescent en aquells projectes i activitats el disseny de les quals ho permeti.
- Fer el **seguiment i avaluació** de les activitats.

Per què és important un enfocament global i de desenvolupament sostenible?

Vivim en un món cada vegada més **interdependent** en el qual situacions que sembla que són llunyanes i no ens afecten poden tenir un impacte en les nostres vides. L'adquisició de competències que permetin al nostre alumnat adquirir aquesta **dimensió global** serà cada vegada més necessària per al seu desenvolupament futur.

A més, la idea de sostenibilitat és necessària per dotar-los de les habilitats necessàries per contribuir a un **món pròsper, equitatiu i just**. Entendre que el desenvolupament no pot ser durador si posa en risc el benestar d'altres persones, si no fomenta la pau o si ignora els drets humans és necessari perquè puguin **protegir els seus drets i els d'altres persones**.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

L'enfocament en el desenvolupament sostenible permet introduir una visió d'obertura al món que pot contribuir a:

- Millorar el **clima escolar**, mitjançant la participació en activitats de mobilització que impliquin tota la comunitat educativa amb una noció de **solidaritat**.
- Impulsar la **participació**, mitjançant la posada en marxa de les idees que puguin sorgir de l'alumnat per a la millora de l'entorn i la convivència.
- Enfortir el **coneixement dels drets**, en vincular-los a una **dimensió pràctica i real** en les situacions que afecten altres persones al món.
- Incidir en el **mateix desenvolupament** social, emocional, ètic i cognitiu de l'alumnat, en incloure dins de les seves motivacions acadèmiques metes relacionades amb els reptes que afronta el món.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació sobre l'educació per al desenvolupament sostenible a:

<https://www.unicef.es/cat/educa/desenvolupament-sostenible>

PREVENCIÓ DE MANIFESTACIONS D'ODI I DISCRIMINACIÓ

“La por porta a la ira, la ira porta a l'odi, l'odi porta al patiment.”
– Mestre Yoda (a L'amença fantasma, de George Lucas)

DESCRIPCIÓ GENERAL

Posada en marxa d'iniciatives per prevenir el desenvolupament de manifestacions d'odi, discriminació i intolerància en l'alumnat.

OBJECTIUS

- Protegir el dret de l'alumnat a viure lliure de discriminació i violència.
- Assegurar que el centre sigui un entorn protector per a totes les persones que hi estudien i treballen.
- Educar en valors que fomentin la tolerància, la pau i la justícia.
- Generar un clima de convivència i bon tracte que fomenti la dignitat i el respecte.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●●●○

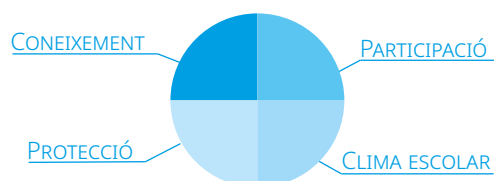
Temps emprat: ●●●○

Necessitat de seguiment: ●●●●○

Avaluació: ●●●○

Calendari: Al llarg de tot el calendari escolar. Encara que hi pot haver activitats puntuals relacionades amb dates clau del calendari, l'ideal és que la prevenció es concebi com un procés continu de millora.

ÀMBITS

Les activitats relacionades amb la prevenció de manifestacions d'odi i discriminació concerneixen per igual els 4 àmbits de l'educació en drets.

Etapes clau

- Valorar quines són les **àrees de més risc** en funció del context social, cultural i econòmic del nostre centre educatiu, per poder abordar les que identifiquem com a prioritàries (racisme, sexisme, homofòbia, aporofòbia...).
- Detectar els **factors contextuais** (entorn, successos, xarxes socials...) que poden facilitar les manifestacions d'odi i discriminació.
- Dissenyar activitats que actuïn sobre els factors contextuais, per ajudar l'alumnat a **identificar les causes** de l'odi i la discriminació.
- Educar en la identificació **d'estereotips, biaixos i prejudicis**.
- Identificar quin tipus de **conductes, actituds i discursos** en l'alumnat poden ser indicatius de manifestacions d'odi i discriminació. Buscar la modificació d'aquestes conductes, actituds i discursos.
- **Valorar i reconèixer** les iniciatives de l'alumnat per posar fi a les manifestacions d'odi i discriminació que detecten al seu voltant.

Per què és imprescindible prevenir l'odi i la discriminació?

L'odi és un **sentiment** que converteix en víctima tant qui el pateix com qui l'experimenta, i limita les possibilitats de totes dues persones de desenvolupar una vida plena. En prevenir les manifestacions d'odi en la infància estem protegint la seva **salut mental**, fomentant les habilitats personals que els permetran conviure i contribuint a la construcció d'una societat més justa.

D'altra banda, la discriminació és la **manifestació conductual** dels estereotips i prejudicis negatius que encara perviuen sobre alguns col·lectius i d'unes certes característiques personals. La discriminació no només és injusta, sinó que **limita les possibilitats** de desenvolupament de tota la societat, en dificultar que alguns dels seus membres puguin desenvolupar el seu potencial i contribuir a l'avenç comú.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

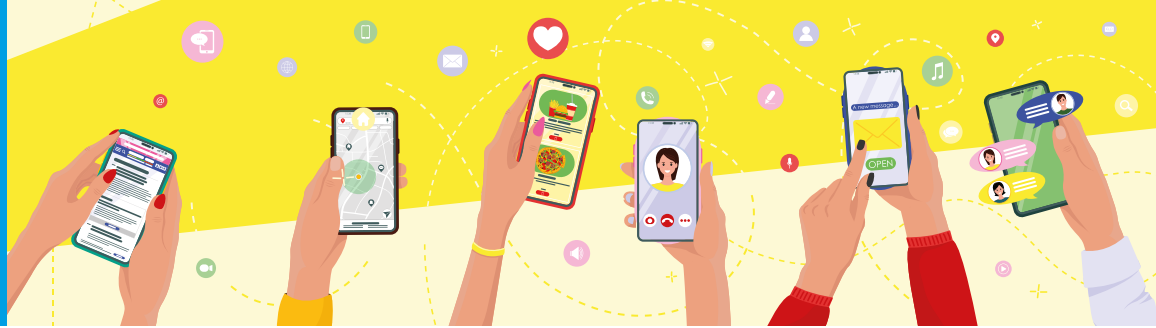
El treball en prevenció de manifestacions d'odi i discriminació ofereix a la comunitat educativa una oportunitat per fer introspecció, reflexionar sobre la cultura organitzativa i iniciar un procés de millora contínua:

- En el **clima escolar**, fent visibles les possibles contradiccions que existeixen entre els nostres valors, les nostres creences i les nostres accions i buscant formes conjuntes de fer-los congruents.
- En la **participació**, afavorint la inclusió de totes les persones i grups.
- En la **protecció**, generant un entorn segur on ningú és discriminat per les seves característiques personals o circumstàncies familiars.
- En el **coneixement dels drets**, ja que la no-discriminació és un dels principis rectors de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, sense el qual no es pot entendre bé com s'apliquen els drets.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació sobre la no-discriminació a:

<https://www.unicef.es/cat/educa/no-discriminacio>

EDUCACIÓ SOBRE DRETS DIGITALS

“S’ha tornat terriblement obvi que la nostra tecnologia ha superat la nostra humanitat.”

—Albert Einstein

DESCRIPCIÓ GENERAL

Introducció de propostes que permetin a l'alumnat ser més conscient dels seus drets digitals, així com dels d'altres persones.

OBJECTIUS

- Educar en drets digitals i en ciutadania digital.
- Oferir a l'alumnat les competències necessàries per autoprotegir-se dels riscos d'Internet i les xarxes socials.
- Fomentar la comprensió de la vida digital com una part més de la vida quotidiana, amb els seus beneficis, els seus problemes, els seus límits i les seves conseqüències.

POSADA EN MARXA

Complexitat: ●●○○○

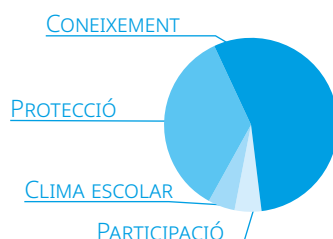
Temps emprat: ●●○○○

Necessitat de seguiment: ●●○○○

Avaluació: ●●●○○

Calendari: Al llarg de tot el calendari escolar. El coneixement sobre els drets digitals es pot transversalitzar en altres activitats relacionades amb els drets de la infància i l'adolescència.

ÀMBITS

Els dos àmbits que més es treballen en aquesta mena d'activitats, sobretot al principi, són les de coneixement dels drets i protecció. Més endavant, quan l'alumnat ja ha adquirit competències, es farà més visible el paper de la participació i l'impacte sobre el clima escolar.

Etapas clau

- Fer un **diagnòstic** sobre l'ús de la tecnologia al centre educatiu: quins són els punts forts, per fer-los servir de suport, i quines les àrees de millora, per abordar-les.
- Difondre entre els diferents grups de la comunitat educativa **informació i recursos pràctics** sobre l'ús responsable de la tecnologia.
- Tractar amb les **famílies** les qüestions més urgents sobre l'ús de la tecnologia que hàgim detectat, especialment aquelles que puguin comportar un risc per a l'alumnat.
- Avançar en les qüestions relacionades amb la **protecció de dades dins del centre**.
- Fomentar la **participació** infantil i adolescent en iniciatives que fomentin un **ús responsable** de la tecnologia. Valorar i recompensar les idees que parteixin de l'alumnat.
- **Fer seguiment i avaluar** les iniciatives sobre aquest tema que s'hagin desenvolupat al llarg del curs.

Per què cal educar en drets digitals?

Els drets de la infància tenen un **reflex en el món digital**, de manera que podem estar fent tot el possible per educar i protegir els drets en el món "real" mentre el nostre alumnat veu perillar aquests mateixos drets en el món digital.

Tots els infants i adolescents necessiten **educació en competències digitals** per poder prendre decisions informades i conscients sobre la seva vida digital. A més, necessiten entendre que la protecció en línia dels seus drets afecta de manera molt real les seves vides.

Un aspecte molt important de l'educació digital és la **prevenció d'infraccions**, perquè el nostre alumnat no es trobi per desconeixement en situacions en les quals han posat en perill els drets d'altres persones.

Com facilita altres iniciatives d'educació en drets?

El món digital forma part del món real i un enfocament d'educació en drets no seria complet si no hi incloguéssim els drets digitals.

- **Coneixement dels drets:** saber que els drets de la infància i de l'adolescència també s'exerceixen a Internet i les xarxes socials perquè puguin assumir responsabilitats sobre la seva activitat en línia.
- **Participació:** el món digital ofereix moltes possibilitats a la participació infantil i adolescent, i permet exercitar-la de maneres que no existien en les estructures tradicionals de participació. Per a una participació segura i responsable cal reforçar la comprensió dels drets a la informació i a la llibertat d'expressió.
- **Protecció:** la protecció és un tema clau, no només enfront dels continguts nocius o il·lícits sinó també pel que fa als hàbits de consum, el temps d'ús, la salut mental, el benestar i les relacions.

Recursos addicionals

Pots trobar més informació sobre l'educació sobre drets digitals a:

<https://www.unicef.es/cat/educa/drets-digitals>

Per a cada infància

Qualsevol que sigui.

On sigui quevisqui.

Cada nen i cada nena mereix gaudir de la seva infància.

Un futur.

Una oportunitat justa.

Per això, UNICEF és present.

Per a tots i cadascun dels nens i nenes.

Treballant un dia sí i un altre també.

En més de 190 països i territoris.

Arribant als qui es fa més difícil arribar.

Aquells que estan més lluny de l'ajuda.

Els qui han quedat més enrere.

Els més exclosos.

Per això hi som fins al final.

I mai ens rendim.